

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра соціальної роботи, педагогіки, логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Котляр Ю.В.

« 2 » вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЛОГОПЕДІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ**

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Розробник

Берегова М.І.

Завідувач кафедри розробника

Савінова Н.В.

Гарант освітньої програми

Савінова Н.В.

В.о. директора ННМІ

Кузнецова О.А.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2024 рік

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Практична підготовка логопедів до роботи в умовах інклюзивної освіти	
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка	
Спеціальність	016 Спеціальна освіта	
Спеціалізація (якщо є)	016.01 Логопедія	
Освітня програма	Логопедія та психокорекційний супровід	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Вибіркова дисципліна	
Курс навчання	V	
Навчальний рік	2024-2025	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	2	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5 кредитів / 150 годин	
Структура курсу: лекції семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	17 год. лекцій	8 год. лекцій
	34 год. семінарські заняття	12 год. семінарські заняття
	99 год. сам.роботи	130 год. сам.роботи
% аудиторного навантаження	34 %	13 %
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	залік	залік

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Метою навчальної дисципліни «Практична підготовка логопедів до роботи в умовах інклюзії» є засвоєння практико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Завдання (навчальні цілі) дисципліни - сформувати усвідомлене розуміння основних положень інклюзивної освіти; о виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими потребами; о забезпечити досконале володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з особливими потребами; о сформувати навички диференційованого викладання та оцінювання; о виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності

2.2. Очікувані результати навчання.

Вимоги до знань та вмінь студента у результаті вивчення дисципліни:

Студенти повинні знати:

- загальнотеоретичні положення та методи інклюзивної освіти,
- основні наукові поняття і пов'язані з ними закономірності;
- стратегії взаємодії з батьками дітей з особливими потребами

Студенти зобов'язані вміти:

- Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій;
- Сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку; готувати їх до суспільної та виробничої діяльності;
- Організовувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрований колектив;
- Здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку;

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей:**

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами, порушеннями мовленнєвої діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, в тому числі інклюзивного освітнього середовища. СК-10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної освіти, інклюзивного навчання, логопедії. СК-12. Здатність створювати й ефективно використовувати спеціальне освітнє середовище в освітній установі, закладі охорони здоров'я у відповідності з рекомендаціями інклюзивно-ресурсних центрів про створення спеціальних освітніх умов для осіб, які потребують психокорекційної та логопедичної допомоги; конструювати і реалізовувати індивідуальні освітні маршрути, маршрути мовленнєвого розвитку дитини з перших років життя згідно її потреб. СК-13. Здатність до виконання освітніх і професійних обов'язків, у тому числі, з використанням дистанційних
---	--

	форм синхронного й асинхронного навчання в освітній, розвитковій, діагностичній, консультативній діяльності.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвиткової роботи з особами з особливими освітніми потребами, які потребують логопедичної допомоги, генерувати нові ідеї щодо удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку осіб з ООП, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, на цій основі забезпечувати інтерпретації освітньої підтримки згідно особливих освітніх потреб здобувачів.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні, корекційно-розвиткові та логопедичні послуги (допомогу) відповідно до рівня

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами, тяжкими порушеннями мовлення в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1 Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семін-кі)	Сам. робота
1.	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	2	4	14
2.	Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання	2	4	14
3.	Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дітей в умовах інклюзивного навчання	2	6	14
4.	Тема 4 Принципи побудови індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії	2	6	14
5.	Тема 5. Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору.	4	6	14
6.	Тема 6. Команда супроводу: практика роботи	4	6	14
7.	Тема 7. Принципи та методика роботи логопеда в умовах інклюзії	1	2	15
Всього за курсом 150 годин		17	34	99

Заочна форма навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семін-кі)	Сам. робота
8.	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні	2		20

	визначення та основні принципи.			
9.	Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання	2	2	20
10.	Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дітей в умовах інклюзивного навчання	2	2	20
11.	Тема 4 Принципи побудови індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії	2	2	20
12.	Тема 5. Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору.		2	20
13.	Тема 6. Команда супроводу: практика роботи		2	20
14.	Тема 7. Принципи та методика роботи логопеда в умовах інклюзії		2	10
Всього за курсом 150 годин		8	12	130

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

4.1.1. План лекцій для денної форми навчання

№ лекції / кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1 / 2 години	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	Проблема інвалідності та її основні аспекти. Інклюзивне суспільство (ізоляція, інклюзія, інтеграція, освіта). Переваги і недоліки інклюзивної освіти. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Основні принципи інклюзивної освіти. Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю
Лекція 2 / 2 години	Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання	Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Реалізація курикулуму в навчальному процесі. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.
Лекція 3 / 2 години	Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дітей в умовах інклюзивного навчання	Специфіка створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі Базові моделі інклюзивної освіти. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами Рівні підтримки. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливостями розвитку. Роль вчителя-дефектолога (корекційного педагога) в загальноосвітньому навчальному закладі. Оцінювання. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами початкової школи.
Лекція 4 / 2 години	Тема 4 Принципи побудови	Необхідність використання індивідуального плану у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Розробка

	індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії	індивідуального навчального плану. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Співпраця з батьками при розробленні та виконанні індивідуального навчального плану. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.
Лекція 5-6 / 4 години	Тема 5. Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору.	Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору. Особливості створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі. Характеристика основних категорій дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами. Особливості індивідуалізації та диференціації процесу навчання молодших школярів з різними рівнем розвитку
Лекція 7-8 / 4 години	Тема 6. Команда супроводу: практика роботи	Склад команди супроводу. Принципи роботи команди супроводу. Роль керівника закладу у формуванні команди супроводу. Організація роботи команди супроводу
Лекція 9 / 1 години	Тема 7. Принципи та методика роботи логопеда в умовах інклюзії	Роль вчителя-логопеда в реалізації індивідуальної програми розвитку. Роль вчителя-логопеда в співпраці з вузькими спеціалістами. Документація вчителя-логопеда. Робота вчителя – логопеда в умовах інклюзивної освіти

4.1.1. План лекцій для заочної форми навчання

№ лекції / кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1 / 2 години	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	Проблема інвалідності та її основні аспекти. Інклюзивне суспільство (ізоляція, інклюзія, інтеграція, освіта). Переваги і недоліки інклюзивної освіти. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Основні принципи інклюзивної освіти. Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю
Лекція 2 / 2 години	Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання	Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Реалізація курикулуму в навчальному процесі. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.
Лекція 3 / 2 години	Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дітей в умовах інклюзивного навчання	Специфіка створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі Базові моделі інклюзивної освіти. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами Рівні підтримки. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливостями розвитку. Роль вчителя-дефектолога (корекційного педагога) в загальноосвітньому

		навчальному закладі. Оцінювання. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами початкової школи.
Лекція 4 / 2 години	Тема 4 Принципи побудови індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії	Необхідність використання індивідуального плану у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Розробка індивідуального навчального плану. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Співпраця з батьками при розробленні та виконанні індивідуального навчального плану. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

4.2.1. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять для денної форми навчання

№ лекції / кількість годин	Тема практичних	Ключові питання, які розглядаються
Семінарське 1-2 / 4 години	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	Проблема інвалідності та її основні аспекти. Інклюзивне суспільство (ізоляція, інклюзія, інтеграція, освіта). Переваги і недоліки інклюзивної освіти. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Основні принципи інклюзивної освіти. Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю
Семінарське 3-4 / 4 години	Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання	Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Реалізація курикулуму в навчальному процесі. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.
Семінарське 5-7 / 6 годин	Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дітей в умовах інклюзивного навчання	Специфіка створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі. Базові моделі інклюзивної освіти. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами. Рівні підтримки. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливостями розвитку. Роль вчителя-дефектолога (корекційного педагога) в загальноосвітньому навчальному закладі. Оцінювання. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами початкової школи.
Семінарське 8-10/6 годин	Тема 4 Принципи побудови індивідуальних	Необхідність використання індивідуального плану у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Розробка індивідуального навчального плану. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Співпраця з батьками при

	програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії	розробленні та виконанні індивідуального навчального плану. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.
Семінарське 11-13 / 6 годин	Тема 5. Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору.	Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору. Особливості створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі. Характеристика основних категорій дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами. Особливості індивідуалізації та диференціації процесу навчання молодших школярів з різними рівнем розвитку
Семінарське 14-16 / 6 годин	Тема 6. Команда супроводу: практика роботи	Склад команди супроводу. Принципи роботи команди супроводу. Роль керівника закладу у формуванні команди супроводу. Організація роботи команди супроводу
Семінарське 17 / 2 години	Тема 7. Принципи та методика роботи логопеда в умовах інклюзії	Роль вчителя-логопеда в реалізації індивідуальної програми розвитку. Роль вчителя-логопеда в співпраці з вузькими спеціалістами. Документація вчителя-логопеда. Робота вчителя – логопеда в умовах інклюзивної освіти

4.2.1. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять для заочної форми навчання

№ лекції / кількість годин	Тема практичних	Ключові питання, які розглядаються
Семінарське 1 / 2 години	Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання	Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Реалізація курикулуму в навчальному процесі. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.
Семінарське 2 / 2 годин	Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дітей в умовах інклюзивного навчання	Специфіка створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі Базові моделі інклюзивної освіти. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами Рівні підтримки. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливостями розвитку. Роль вчителя-дефектолога (корекційного педагога) в загальноосвітньому навчальному закладі. Оцінювання. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами початкової школи.
Семінарське 3/2 годин	Тема 4	Необхідність використання індивідуального плану у

	Принципи побудови індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії	роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Розробка індивідуального навчального плану. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Співпраця з батьками при розробленні та виконанні індивідуального навчального плану. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.
Семінарське 4 / 2 годин	Тема 5. Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору.	Технології корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного освітнього простору. Особливості створення інклюзивного середовища в загальноосвітньому навчальному закладі. Характеристика основних категорій дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Види адаптації дітей з особливими освітніми потребами. Особливості індивідуалізації та диференціації процесу навчання молодших школярів з різними рівнем розвитку
Семінарське 5/ 2 годин	Тема 6. Команда супроводу: практика роботи	Склад команди супроводу. Принципи роботи команди супроводу. Роль керівника закладу у формуванні команди супроводу. Організація роботи команди супроводу
Семінарське 6 / 2 години	Тема 7. Принципи та методика роботи логопеда в умовах інклюзії	Роль вчителя-логопеда в реалізації індивідуальної програми розвитку. Роль вчителя-логопеда в співпраці з вузькими спеціалістами. Документація вчителя-логопеда. Робота вчителя – логопеда в умовах інклюзивної освіти

4.3. Завдання для самостійної роботи

Виконання завдання для самостійної роботи студентів є обов'язковим всіма студентами, проте за узгодженням з викладачем може бути виконана інша робота (тези, статті з дисципліни).

4.3.1. Теми рефератів.

1. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти
2. Аналіз документа «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах про інклюзивне навчання».
3. Стихійне інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку як ознака системи демократичних процесів в освіті.
4. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.
5. Роль батьків у здобутті освіти дитини з особливими потребами.
6. Принципи побудови корекційного процесу та необхідність їх дотримання в навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії.
7. Особливості організації й управління інклюзивним навчальним закладом.
8. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.
9. Психолого-педагогічні особливості критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з тяжкими вадами мовлення

10. Технологія портфоліо. Аналіз зарубіжного досвіду

Вимоги до написання рефератів:

Метою написання реферату служить більш глибоке розуміння теми. Крім того, коли ми працюємо над рефератом, у нас виробляються навички організованості та цілеспрямованості, що корисно не тільки в навчанні.

- Обрану тему можна перефразувати, звузити, розширити тощо.
- Окрім реферативного опису робота обов'язково(!!!) повинна містити виклад власних думок студента по обраній темі.
- Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).
- При написанні основної частини, рекомендується відштовхуватися від визначень ключових понять теми. Наприклад, якщо вибрана тема «Виховання і самовиховання особистості», то ключовими тут будуть поняття «особистість», «виховання», «самовиховання».
- Використання не менше трьох літературних джерел серед яких повинні бути представлені не тільки підручники, але й наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії);
- Обов'язкова наявність списку літератури;
- Обов'язкова наявність посилань (у квадратних дужках) на використані літературні джерела.
- У якості літературних джерел допускається використання статей або інших оригінальних наукових матеріалів, узятих з мережі Інтернет. Але не готові реферати, курсові, контрольні, тощо.
- Самостійність роботи – найголовніша обов'язкова вимога. Робота обов'язково проходить перевірку «на плагіат»; готові реферати, «викачані» з популярних студентських сайтів не приймаються.

Вимоги до оформлення письмової тематичної роботи:

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.
- Послідовність – логічна.
- Формат сторінок – А4.
- Шрифт та розмір – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – полуторний.
- Обсяг реферату: 10-20 стор.
- Поля: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план – 3-4 розділи.
- Список джерел – 10-15 найменувань.
- Заголовки розділів пишуться – ВЕЛИКИМИ літерами.
- Заголовки підрозділів пишуться – Маленькими літерами (крім першої).

4.3.3. Неформальна освіта

Самостійне опрацювання курсів неформальної освіти – онлайн-курси (або окремі модулі курсів) на освітніх платформах **Prometeus, EdEra, Coursera**.

За результатами проходження програм неформальної освіти мають бути надані сертифікати, що засвідчують завершення курсу.

Зміст онлайн-курсу має відповідати змісту академічної дисципліни (або окремих тем).

Враховуватимуться ті онлайн-курси, які здобувач освіти пройшов під час навчання за відповідною освітньою програмою та які завершилися отриманням сертифікату (5 – 15 балів із урахуванням обсягу онлайн-курсу).

Рішення про зарахування кредитів і результатів навчання ухвалює кафедра

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Ноутбук з підключенням до мережі Інтернет та проектор.

4.5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) інтерактивний метод, пояснювально-ілюстративний, метод наукового порівняння, метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.
- 2) вирішення творчих практичних завдань.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) доповіді;
- 2) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 3) рішення практичних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів на лекції щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі відкритих питань;
- 4) Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів
- 5) вирішення практичних завдань.

Структура екзаменаційного білету: три теоретичні питання.

Розділ 5. Підсумковий контроль

5.1. Питання для підготовки до заліку

- 1 Мета і завдання інклюзивної освіти осіб з особливими потребами
2. Різноманіття підходів до інтерпретації поняття «Інклюзивна освіта»
3. Міжнародні правові документи, що становлять нормативно-правові основи інклюзивної освіти
4. Документи, що регулюють інклюзивну освіту на території України
5. Розмежування понять «інтегрована освіта осіб з ООП» і «інклюзивна освіта осіб з ООП»
6. Принципи та методика підготовки вчителя до інтегрованого навчання дітей з обмеженими можливостями
7. Моделі освітньої інтеграції дітей шкільного віку з обмеженими можливостями здоров'я
8. Моделі освітньої інтеграції дітей дошкільного віку з обмеженими можливостями здоров'я
9. Етапи становлення системи спеціальної освіти в Україні
10. Концепція інтегрованої освіти осіб з обмеженими можливостями здоров'я
11. Експериментальні моделі інклюзивної освіти.
12. Сутність, функції і структура інклюзивного процесу навчання.
13. Корекційно-розвиваючі технології в системі навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я в умовах інклюзивного навчання
14. Умови, що забезпечують спеціальні освітні потреби дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.
15. Діагностико-консультативна робота з дітьми з ООП в умовах інклюзивного навчання.
16. Фізкультурно-оздоровча робота з дітьми з ООП в умовах інклюзивного навчання.
17. Виховничо-освітня робота з дітьми з ООП в умовах інклюзивного навчання.
18. Корекційно-розвиваюча робота з дітьми з ООП в умовах інклюзивного навчання.
19. Соціально-педагогічна робота з дітьми з ООП в умовах інклюзивного навчання.
20. Психолого-педагогічний супровід сімей учнів з ООП в умовах інклюзивного навчання.
21. Структура і зміст діяльності служби психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання.
22. Тьюторства в інклюзивному освітньому просторі
23. Інклюзивної моделі дошкільної освіти дітей з ООП.
24. Інклюзивна і спеціальна освіта - проблеми та перспективи.
25. Принципи побудови індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії.

26. Умови реалізації завдань інклюзивного навчання.
27. Чим відрізняються поняття «інтеграція» та «інклюзія»?
28. Розкрийте сутність основних складових інклюзії.
29. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним.
30. Перерахуйте складники успішного впровадження інклюзивної практики.
31. Якою має бути ефективна школа?
32. Охарактеризуйте роль педагога у впровадженні інклюзивної практики.

1.2. Зразок «нульового» варіанту іспитового/залікового білету

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили Рівень вищої освіти – другий (магістерський) Навчальна дисципліна – Практична підготовка логопедів до роботи в умовах інклюзії БІЛЕТ 1. Інклюзивна і спеціальна освіта - проблеми та перспективи (10 б.). 2. Принципи побудови індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії (10 б.). 3. Умови реалізації завдань інклюзивного навчання (10 б.) <i>Білет затверджено на засіданні кафедри Соціальної роботи, управління і педагогіки Протокол №___ від _____ 2024 року</i> <table style="width: 100%; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 60%;">Завідувач кафедри</td> <td style="text-align: right;">Н.В. Савінова</td> </tr> <tr> <td>Екзаменатор</td> <td style="text-align: right;">М.І. Берегова</td> </tr> </table>		Завідувач кафедри	Н.В. Савінова	Екзаменатор	М.І. Берегова
Завідувач кафедри	Н.В. Савінова				
Екзаменатор	М.І. Берегова				

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на іспиті згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

6.1.1. Денна форма навчання

II семестр			
№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та виступи на групових заняттях	17 x 3 = 51	Протягом семестру
2	Самостійна робота	19	Протягом семестру
3	Залік	30	
	Всього	100	

6.1.2. Заочна форма навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та виступи на групових заняттях	6 x 8 = 48	Протягом семестру
2	Самостійна робота	22	Останнє лекційне / семінарське заняття
3	Залік	30	Атестація
	Всього	100	

6.2. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання

Оцінювання відповіді студента здійснюється за рівнем повноти, точності, аргументованості та логіки викладу (денна форма).

Кількість балів - «3» ставиться, якщо студент:

- точно та повністю відповідає на поставлене запитання;
- логічно структурує виклад матеріалу, наводить аргументи та приклади;
- демонструє глибоке розуміння матеріалу;
- правильно застосовує фахову термінологію;
- робить обґрунтовані висновки

Кількість балів «2» ставиться, якщо студент:

- розкриває основні положення, але відповідь є поверхневою;
- допускає незначні неточності у використанні термінології;
- аргументація обмежена або неповна;
- логіка викладу частково порушена;

Кількість балів «1» ставиться, якщо студент:

- не розкриває зміст питання;
- аргументація відсутня або некоректна;
- висновки не сформульовані;
- відсутнє розуміння матеріалу;

Оцінювання відповіді студента здійснюється за рівнем повноти, точності, аргументованості та логіки викладу (заочна форма).

Кількість балів - «6-8» ставиться, якщо студент:

- точно та повністю відповідає на поставлене запитання;
- логічно структурує виклад матеріалу, наводить аргументи та приклади;
- демонструє глибоке розуміння матеріалу;
- правильно застосовує фахову термінологію;
- робить обґрунтовані висновки

Кількість балів «3-5» ставиться, якщо студент:

- розкриває основні положення, але відповідь є поверхневою;
- допускає незначні неточності у використанні термінології;
- аргументація обмежена або неповна;
- логіка викладу частково порушена;

Кількість балів «1-2» ставиться, якщо студент:

- не розкриває зміст питання;
- аргументація відсутня або некоректна;
- висновки не сформульовані;
- відсутнє розуміння матеріалу;

Оцінювання самостійної роботи враховує її відповідність академічним стандартам, рівень самостійності та творчості, логічність викладу матеріалу (денна форма):

Кількість балів «12-19» ставиться, якщо робота студента:

- повністю відповідає завданню та академічним стандартам оформлення;

- матеріал логічно структурований, висновки обґрунтовані та підтверджені прикладами або джерелами;
- є самостійний та творчим проектом;

від 5 до 11 балів оцінюється робота, яка:

- розкриває зміст завдання, але містить незначні неточності;
- відповідає академічним стандартам з незначними недоліками;
- містить структурований виклад матеріалу із незначними помилками;

від 1 до 4 оцінюється робота, яка:

- містить формальне виконання завдання, не розкриває його зміст
- містить декілька грубих помилок у змісті матеріалу;
- не відповідає вимогам оформлення та академічним стандартам;
- характеризується мінімальним рівнем самостійності та творчості;

Оцінювання самостійної роботи враховує її відповідність академічним стандартам, рівень самостійності та творчості, логічність викладу матеріалу (заочна форма):

Кількість балів «15-22» ставиться, якщо робота студента:

- повністю відповідає завданню та академічним стандартам оформлення;
- матеріал логічно структурований, висновки обґрунтовані та підтверджені прикладами або джерелами;
- є самостійний та творчим проектом і заслуговує найбільшій кількості балів;

від 5 до 14 балів оцінюється робота, яка:

- розкриває зміст завдання, але містить незначні неточності;
- відповідає академічним стандартам з незначними недоліками;
- містить структурований виклад матеріалу із незначними помилками;

від 1 до 4 оцінюється робота, яка:

- містить виконання завдання не в повному обсязі
- містить декілька теоретичних помилок у змісті матеріалу;
- не відповідає вимогам оформлення та академічним стандартам;
- характеризується мінімальним рівнем самостійності та творчості;

Оцінювання контрольної роботи враховує точність визначення ключових понять та використання фахової термінології, повноту та аргументованість відповіді на запитання:

- оцінка «10» ставиться за умови, що усі завдання контрольної роботи виконано повністю; наведено точне визначення ключових понять; теоретичне питання розкрито повністю; висновки аргументовані.
- від «7» до «9» ставиться за роботу, у якій виконані усі завдання, при цьому спостерігаються незначні помилки; теоретичний аналіз і практичний кейс розкриті частково; деякі висновки не аргументовані; присутні дрібні неточності.
- від «4» до «6» балів оцінюється робота, в якій завдання виконано частково; визначення понять неточні; теоретична частина або кейс розкриті поверхнево; аргументація слабка; висновки фрагментарні;
- від «0» до «3» оцінюється контрольна, завдання якої виконано поверхнево; ключові поняття не визначено; аналіз теоретичної частини і кейсу відсутній або некоректний; висновки відсутні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

1. Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. [The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example](#). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. 11/02-XXIV(VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P.93-97
2. Берегова М.І. (2025). Методика навчання студентів психолого-педагогічному супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. *ScienceRise: Pedagogical Education*, (2 (63), 21–25. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.331580>
3. Данілавичюте Е.А., Нагорна О.В. Формування технологічної культури майбутніх фахівців інклюзивних навчальних закладів. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. 224 с.
4. Данілавичюте, Е. А. Особливі мовленнєві потреби: стратегія організації гуманістичного освітнього середовища / Е.А. Данілавичюте // Гуманізація освітнього простору спеціальної та інклюзивної освіти: теорія і практика : колект. монографія / Е.А. Данілавичюте, С.П. Миронова, Н.Г. Пахомова, О.М. Таранченко [та ін.]; за наук. ред. А.А. Колупасової, І.М. Дичківської. – Рівне : Волинські обереги, 2020. – С. 84 – 94.
5. Засенко В., Прохоренко Л. До проблеми реформування галузі освіти дітей з особливими потребами. *Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови : зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка. – К.: ТОВ «Наша друкарня», 2020. – Вип. 16. – С. 143-160.*
6. Литовченко С. Перспективи розвитку спеціального закладу освіти (за матеріалами обговорення із педагогами). *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 4. С. 136-143. <http://international-relations.knukim.edu.ua/index.php/2307-4906/article/view/224183>
<https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2020.224183>
7. Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Баташева Н.І. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. [Вісник національної академії педагогічних наук України](#). том 2 № 1 (2020). режим доступу: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/55>

8. Психологічний супровід родин, які виховують дітей з особливими потребами: контент-аналіз проблеми / колективна монографія «Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами». – Мелітополь: Люкс, 2019. – 419 с. (С. 10-23).
9. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними порушеннями/навчально-методичний посібник / авт.: О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко, С. В. Трикоз, І.В. Сухіна, Н. А. Ярмола.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової. – Харків, Вид-во «Ранок», 2020. – 123 с.
10. Рібцун Ю. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни. К. : ФОП Цибульська В. О., 2023. 132 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739023/>
11. Савінова Н., Берегова М. Методологія та теорія досліджень в галузі корекційної психопедагогіки у працях В.М. Синьова. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 48 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – с.215.
12. Савінова Н.В., Кузнецова О.А., Берегова М.І. Методичні рекомендації викладання курсу «Психолого-педагогічне консультування осіб із ООП та їх родин в умовах ІРЦ, ЗДО, ЗЗСО з інклюзивною формою навчання» студентам спеціальності А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) спеціалізації А6.01 Логопедія (для змішаної та дистанційної форм навчання). Миколаїв. 60 с.

Допоміжна література

1. Berehova M., Savinova N., Sereda I. Innovation and content characteristics of the training of future specialists of special education. *European Humanities Studies: State and Society / EUROPEJSKIE STUDIA HUMANISTYCZNE: Panstwo i Spoleczenstwo*. - Issue 4 (I), 2018. (Poland-Ukraine). - P. 54-67
2. Nataliia Savinova, Mariia Berehova, Olena Mamicheva, Liudmyla Potenko, Olena Pozdniakova Building Inclusive Competence Among Higher Education Teachers. [Vol. 4 \(2025\): Health Leadership and Quality of Life](https://hl.ageditor.ar/index.php/hl/article/view/706) <https://hl.ageditor.ar/index.php/hl/article/view/706> (Scopus)
3. Savinova, N., Berehova, M., Yanchytska, K., Stelmah, N., Biliuk, O. ICT Role during COVID-19 Pandemic in Lifelong Learning for Disabilities. *International Journal of Health Sciences*, 5(3), 594–604. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v5n3.2572>
4. М.І. Берегова, Н.В. Савінова. Цифровізація фахової підготовки майбутніх вчителів-логопедів. Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 12– 13 трав. 2022 р. / за заг. ред. Н. Г. Пахомової, В. І. Березан. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 266 с. ISBN 978-966-2538-83-0
5. Н.В.Савінова, М.І. Берегова, І.В. Серeda, В.А . Кисличенко Компетентнісно зорієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців спеціальної та інклюзивної освіти. Миколаїв: Видавець Румянцева Г.В., 2022. 240 с.
6. Савінова Н.В., Берегова М.І., Борулько Д.М. Стан готовності майбутніх вчителів-логопедів до роботи в розвивальному активно-ігровому середовищі. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 28. Том 3. – С. 247-255
7. Савінова Н.В., Берегова М.І., Дослідження ефективності підготовки майбутніх учителів-логопедів до роботи в умовах розвивального активно-ігрового середовища. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Вип.2. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – С. 339-350.

7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
2. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>

3. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM)
<https://oai.org.ua/>
4. www.logoped.in.ua
5. <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/6711/>
6. <https://vseosvita.ua/course>